

Part skal lade sig overtale til at frafalde. Det, tror jeg, vilde blive Tilfældet i overordentlig stort Omfang, hvis vi ikke fastholdt, at disse Regler skulde være ufravigelige, idet Tyendet i mangfoldige Tilfælde vilde lade sig overtale til at frafalde dem, og det vilde ikke være til Gavn for Tyendet. Jeg tror, det vilde gaa en Mængde Tyende ilde, hvis vi ikke fastholdt disse Bestemmelser. Erfaringerne fra mangfoldige andre Omraader, hvor Forholdet er overladt til Parternes fri Aftale, vise, at naar det er tilladt at fravige visse Bestemmelser, fraviges de saa godt som altid til Skade for den svageste Part i Forholdet. Den, der af økonomiske Grunde eller maaske paa Grund af en mindre fuldkommen Skoleuddannelse eller af andre Grunde er sin Modpart underlegen, vil let frafalde sin Ret, naar det ikke netop er foreskrevet, at den ikke maa frafalde. Det vilde selv myndigt Tyende gøre. Hvis vi ikke fastholdt disse Bestemmelser, vilde vi faa at se en Række Tyendekontrakter, Tyendeaftaler, mundtlige eller skriftlige, hvor Tyendet gav Afkald paa de Rettigheder, som han ellers vilde kunne opnaa.

Man siger, at nogle af disse Bestemmelser vilde medføre store Udgifter for Husbonden. Men det er nu en Gang saadan, saaledes ser i hvert Fald jeg paa det, at den, der indretter sig paa en større Fod, saa at han ikke selv kan udføre det Arbejde, han vil have udført, maa finde sig i, at den Medhjælp, han skal have, stiller Fordringer som Betingelse for at yde sin Medhjælp. Det er en Pligt for os at yde vor Medvirkning til, at de, der ellers let vilde blive misbudte, faa en Støtte, som kan bevirke, at de dog faa nogenlunde menneskelige Vilkaar at leve under, menneskelige Vilkaar i moderne Forstand og ikke i den Forstand, hvori man forstod det for et halvt eller et helt Aarhundrede siden. Man har ikke, naar man trænger til Medhjælp, trænger til andres Arbejde, for at man kan faa et større Udbytte, Lov til at misbyde disse andre, men maa være rede til at yde et saadant Vederlag for Arbejdet, at Arbejderne kunne føre en menneskeværdig Tilværelse. Jeg mener, at vi maa have hele dette vigtige Livsforhold ordnet ved ret detaillerede Retsregler, og at det for Tiden ikke gaar an at overlade det til fuldkommen fri Aftale. Hvis vi nemlig ikke træffe saadanne Bestemmelser, tror jeg, at det vil gaa saaledes, at man i de allerfleste Tilfælde undlader at træffe detaillerede Aftaler. Man vil lade den overordentlig store Mængde

af de Forhold, som kunne spille ind her, henstaa uden Aftale, og saa vide vi nok, hvordan det gaar, nemlig saaledes, at man skal til at skændes bagefter om det og maaske gaa til Domstolene for at faa sin Ret. Husbond eller Tyende er lige saa lidt som andre Mennesker saa gode, som de burde være, og derfor maa vi have et Sæt detaillerede Retsregler, som ordner dette Livsforhold. Jeg er enig i, at vi maa af med den gamle Lov, thi den er efter Nutidens Opfattelse en overordentlig slet Lov, der paa mangfoldige Omraader stiller Tyendet ganske underlegent i Forholdet, men jeg mener, at det paa ingen mulig Maade gaar an at afskaffe den gamle Lov uden at sætte en ny detailleret i Stedet. Det er af den højtærede Justitsminister skildret, hvad der vilde ske, hvis vi gjorde det, jeg skal ikke komme dybt ind paa det. Det er blevet hævdet, at man ganske rolig kunde ophæve den gældende Lov, thi saa vilde der blive truffet særlig Aftale, navnlig ved Medvirken af Tyendets Organisationer, og saa kunde Tyendet vel være tjent dermed. Men jeg tror ikke, det vil blive Tilfældet. Ophæve vi den gamle Lov uden at faa en ny detailleret Lov i Stedet, vil det i Virkeligheden sige, at det er den gamle Lov, som vedbliver at gælde, thi den Retspraksis, som er skabt under den gamle Lov, vil vedblive at gælde for Tvistigheder, som bringes ind for Domstolene. Vi komme ikke ud i Frihed, men i de allerfleste Tilfælde, jeg er sikker paa i de 90 pCt. af Tilfælde, komme vi ind paa at leve under den gamle Lovs Regler, og det kan navnlig Tyendet ikke være tjent med.

Hvad det fører til, at den ene af to Parter, der træffe Aftale om et Forhold, staar med den store økonomiske Magt overfor den anden, se vi navnlig ved Lejeforhold, som den højtærede Justitsminister ogsaa fremhævede. Jeg tror, at mangfoldige Lejere til Trods for, at de ere myndige og voksne Personer og mene at have Forstand paa deres egne Sager, vilde være meget glade for en Lov, der ret detailleret ordnede Forholdet mellem Lejer og Udlejer. I min Praksis har jeg i alt Fald Hundreder af Tilfælde, hvor det viser sig, at Lejeren bliver stillet ganske underlegent, overordentlig daarligt overfor Husværtten, og det ligger i, at Lejeren staar som den økonomisk svagere; han er derfor nødt til at gaa ind paa de Bestemmelser, som Husværtten træffer. Nu er det saaledes, at det er blevet et staaende Mundheld hos Folk, der komme til en, at